

DESPRE SFINȚIREA ICOANELOR, CASELOR ȘI MAȘINILOR. ICOANELE AUTENTICE ȘI CELE „FĂCĂTOARE DE MINUNI”

Ieromonah Petru Pruteanu // www.teologie.net

Întrebare: Părinte, vă rog să explicați de ce sfințim icoanele, crucile, dar și casele, mașinile și alte lucruri? După rugăciunile de sfințire toate obiectele au aceeași sfințenie? Și de ce unele icoane sunt făcătoare de minuni, iar altele nu?

Răspuns: În contextul în care „ortodocșii” noștri au o percepție magică tot mai accentuată asupra sfințeniei, dublată de o cunoaștere tot mai slabă a învățăturii de credință, întrebarea dumneavoastră mi se pare deosebit de importantă, de aceea am și hotărât să vin cu un răspuns mai complex, care să-i ajute și pe alții. Explicațiile de la început, deși nu răspund direct la întrebare, sunt necesare pentru o înțelegere mai corectă a lucrurilor.

1. Noțiunea de „sfințenie” se leagă de atributul sfințeniei lui Dumnezeu și nu poate fi gândită în afara Lui, deoarece chiar El este izvorul sfințeniei și numai El Singur este Sfânt din fire (ființial).¹ DEX-ul înțelege prin sfințenie „suprema perfecțiune și puritate”. Teologic vorbind însă, sfințenia nu poate fi descrisă sau definită, ci doar crezută și trăită duhovnicește², iar prin această credință și trăire a sfințeniei divine, Dumnezeu împărtășește (prin har) sfințenia Sa și oamenilor, cerându-ne chiar în mod expres să fim și noi sfinți (cf. Levitic 19:2; I Tesaloniceni 4:3). Atenție: nu zice „să devenim sfinți”, ci „să fim sfinți” (nuanța contează), iar Sfântul Pavel îi consideră pe creștini ca fiind deja „sfinți”³. Abia mai târziu înțelesul acestui cuvânt s-a restrâns la anumiți creștini care au avut o viață plăcută lui Dumnezeu și pe care, după moarte, Biserica „i-a canonizat”, adică i-a propus ca modele/norme de viațuire, virtuți și dreptă

¹ La Liturghie, înainte de a ne împărtăși, preotul spune: „Sfintele [Taine se dau doar] sfinților”, iar noi cu smerenie recunoaștem: „Unul [este] Sfânt, Unul [este] Domn[ul] – Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin.”

² Nu am zis „simțită duhovnicește”, ca să nu se creadă că este supusă simțurilor.

³ Numai în Epistola către Romani, prima în ordinea canonului biblic, am numărat 6 astfel de apelative pentru creștinii din primul secol. Ele sunt prezente și în celelalte Epistole.

credință.⁴ În concepția antică (păgână, iudaică și veche creștină) era numit „sfânt” orice persoană sau lucru rezervat / afierosit lui Dumnezeu. Dacă o persoană sau un obiect (vas, haină, casă etc.) au fost alese pentru a îndeplini un scop liturgic⁵, acestea nu mai aparțin lumii acesteia, ci sunt ale lui Dumnezeu, fiind considerate sfinte și cinstitute. Sf. Simeon al Tesalonicului spune că un preot, dacă trebuie să săvârșească de urgență o anumită lucrare sfințitoare (botez, spovedanie etc.), dar nu are epitrahil⁶, să ia o funie sau o pânză pe care să o binecuvânteze și să o folosească în acest scop, ca să nu rămână slujba nefăcută, dar după aceea, obiectul folosit ca veșmânt liturgic să nu mai reintre în uzul comun.⁷ Logica este simplă și e clar exprimată chiar în Scriptură: atunci când Belșatar a folosit în uz personal vasele Templului din Ierusalim, a fost pedepsit de Dumnezeu cu moarte imediată (cf. Daniel 5:2-30). Ceea ce a fost rezervat folosirii liturgice și a fost folosit cel puțin o dată, este sfințit și nu poate fi folosit iarăși în scop obișnuit (profan). În limbaj bisericesc profanarea unui obiect sfințit este numită „furt de cele sfinte” și se canonisește cu excomunicarea. Însuși cuvântul (de origine latină) „profanare” înseamnă desacralizare, dacă e să gândim în termenii de *sacru și profan*.

2. Creștinii sunt „sfinți”, pentru că prin botez s-au făcut „ai lui Dumnezeu” și nu mai pot face cele ale lumii⁸ sau ale diavolului. Iată de ce înainte de botez ni se cere să jurăm că „*ne lepădăm de Satana și de toate lucrurile lui, de toată trufia lui și de toată slujirea lui; și ne unim cu Hristos*”, iar acest jurământ devine un principiu de viață și nu o simplă declarație de conjunctură. Dacă cineva se botează dintr-un obicei popular („că așa au apucat de la părinți”) sau doar pentru a scăpa de boli sau de vreo oarecare lucrare a diavolului, dar fără să dorească și să trăiască o viață în Hristos (chiar cu riscul, de fapt bucuria, de a muri pentru El), acesta se face „fur de cele sfinte” și batjocoritor al Tainelor lui Dumnezeu. Am făcut toate aceste precizări pentru că mulți dintre creștini beau

⁴ Acesta este sensul „canonizării”, în a recunoaște sfințenia unei personalități și a o recomanda ca model / normă (în greacă: „canon”). Unii însă consideră că Biserica (ca „instituție”) este cea care face pe cineva sfânt chiar nefiind, dar această concepție este cu totul eronată.

⁵ De aici și franțuzismul românizat „a consacra”, care are rădăcina „sacre = sfânt”. Și tot de aici cuvântul grecesc „cleric = ales, rezervat” – pentru persoanele alese și hiertonite.

⁶ Veșmântul obligatoriu al preotului, care se pune pe grumaz.

⁷ Cf. *Tratat*, vol. II., Suceava, 2003, p. 216.

⁸ Lumea în înțelesul de la 1 Ioan 2:15-17.

apă sfințită, poartă cruciulițe sau iconițe sfințite, dar propria sfințenie nu-i interesează. Ei nici nu-și dau seama că putem bea cisterne întregi de agheasmă și putem purta zeci de cruci la gât, dar dacă nu avem viață curată, nu numai că nu ne mântuim, ci vom și răspunde pentru „furtul de cele sfinte”. Strămoșii noștri, fiind mai înțelepți ca noi, au înțeles că „omul sfințește locul” și nu invers. Noi însă căutăm să ne atingem și să purtăm cât mai multe lucruri sfinte, dar fără să ducem o viață sfântă, așa cum ne-am asumat la botez.

3. Răspunsul cu privire la „sfințirea” caselor și a mașinilor cred că poate fi deja intuit. Așa ceva nu există și nici nu poate exista, pentru că „o casă sfințită” ar deveni automat biserică, iar „o mașină sfințită” nici nu ai avea la ce să o folosești, decât poate la anumite procesiuni religioase, iar uleiul din motor nu ar putea fi aruncat decât într-un loc special, așa cum facem cu apa (într-adevăr sfințită) de la botez. Cu toate acestea, oamenii doresc să li se „sfințească”⁹ casele și mașinile, iar preoții le îndeplinesc aceste dorințe fără a le explica lucrul cel mai important: o casă, un birou, un spital, un magazin sau o mașină pot fi doar **binecuvântate, dar nu și sfințite**; la fel și o fântână sau izvor, se binecuvintează, nu se sfințește. Bineînțeles există și lucruri care nu pot fi nici binecuvântate¹⁰, pentru că **prin binecuvântare înțelegem o rugăciune de invocare a ajutorului și ocrotirii lui Dumnezeu**, dar nu în chip magic, ci **pe măsura credinței și a curăției vieții celui ce va folosi acel obiect**. Dacă însă nu este credință, binecuvântarea nu va avea „efectul scontat”. O icoană este sfântă indiferent de locul în care se află sau de persoanele care o sărută și aceasta pentru că sfințenia persoanei reprezentată pe ea nu poate fi profanată, chiar

⁹ De aici termenul popular „sfeștanie” (profenit din slavo-bulgărescul „osveaštenie”), care înseamnă „sfințire”, dar se referă la sfințirea apei (agheazma) care e folosită pentru stropire și nu la sfințirea casei sau a unui alt edificiu. În Biserica Greacă și Română sfințirea apei se săvârșește destul de des: la începutul fiecărei luni (și acest lucru care sens și datorită suprapunerii calendarului bisericesc cu cel civil, ceea ce nu este atât de evident în Bisericile „de stil vechi”), dar și la „sfințirea caselor” sau când este nevoie. În Biserica Rusă sfințirea apei nu se face foarte des, practicându-se intens „înmulțirea aghezmei”. De aceea preoții nu săvârșesc sfințirea apei de fiecare dată când sunt chemați să „sfințească” casele, ci folosesc agheazmă (mică sau mare) „înaintesfințită”.

¹⁰ De exemplu: baruri/crâșme, discoteci, saune sau case de toleranță. Dar nu numai acestea, ci și statuile, busturile sau plăcile comemorative ale unor personalități. Chiar nu înțeleg ce ar însemna sfințirea sau binecuvântarea bustului unui poet, scriitor sau domnitor. Pentru ce se roagă preotul în acest caz și cu ce scop stropiște acel obiect cu agheasmă? La „dezvelirea” unui astfel de monument se poate face pomenirea acelei personalități, dacă ea a murit în dreaptă credință și a avut măcar tangență cu Biserica. Iar dacă nu, atunci preotul nu are ce căuta la astfel de „evenimente culturale”.

dacă s-ar profana lemnul pe care e zugrăvit chipul. Dar casa sau mașina ce au fost binecuvântate (nu „sfințite”) nu au nici pe departe o astfel de sfințenie, iar credința și curăția vieții „proprietarilor” este decisivă. Mulți cheamă preotul să le „sfințească magazinul” doar pentru a le merge bine în afacere și a scăpa de concurența celor pe care-i consideră „dușmani”, dar ei nu au nimic comun cu credința și cu Biserica. Ceva asemănător întâlnim și la *sfințirea* caselor sau mașinilor. În astfel de cazuri preotul **este obligat** să refuze acest „serviciu religios”, explicând acelor persoane ce se poate binecuvânta și în ce condiții. Abordând și latura strict liturgică, trebuie să menționăm că Molitfelnicele noastre au „formule” greșite pentru stropirea unor obiecte cu agheasmă. La sfințirea caselor, de exemplu, ar fi corect ca preotul să spună doar „*Prin stropirea cu apă sfințită, se binecuvintează casa aceasta, în numele Tatălui, și al Fiului, și al Sfântului Duh. Amin*”, omițând cuvântul „se sfințește”, care este pus din inerție în toate rânduilele. Toate sfințirile sunt și binecuvântări, dar nu toate binecuvântările sunt și sfințiri! Sper să înțeleagă aceasta și preoții.

4. Ca să acoperim întregul spectru al problemei „sfințirilor” vreau să zic câte ceva și despre săvârșitorul acestor ierurgii – preotul. De multe ori „ortodocșii” noștri nu vor ca orice preot să le „sfințească casa”, ci unul anume, fie mai renumit prin activitatea sa misionară, fie un călugăr care, chipurile, „este mai puternic în rugăciune” și „le va scoate toți dracii din casă”. Alții vor ca la ei să vină mai mulți preoți și nu doar unul singur, mai ales că „sfințirea casei” se va filma și amintirea trebuie să fie cât mai frumoasă¹¹. Toate aceste abordări ne conving de faptul că oamenii nu văd în preot „mâna și chipul lui Hristos” (cum zicea Sf. Ioan Gură de Aur), ci un fel de guru sau vrăjitor. Și atunci ei caută „vrăjitorul” cel mai puternic sau cheamă mai mulți „vrăjitori”, care unindu-și forțele (personale) „vor răsturna munții”. În realitate, însă, o casă fie că este binecuvântată de un preot de 90 de ani, fie de unul de 20, fie de un preot-călugăr, fie de un preot-căsătorit, până la urmă Hristos este cel care binecuvântează casa și nu în funcție de „puterea preotului”, ci de credința celui care cheamă preotul. Bineînțeles contează și vrednicia preotului, și cultura lui,

¹¹ Ar fi bine ca filmările și fotografiile să se facă înainte sau după săvârșirea unei slujbei și nu în timpul ei, mai ales atunci când e vorba de Liturghie, Botez sau Cununie, iar în timpul slujbei toată lumea să se roage. Altfel totul se transformă în spectacol, unde nimeni nu se roagă, ci toți se gândesc cum vor apărea în cadru.

încât să poată spune celor prezenți și un cuvânt de zidire duhovnicească, dar atragem atenția la faptul că nu există preoți „mai puternici” și „mai puțin puternici”, pentru în toți lucrează puterea nemărginită a lui Hristos.¹²

5. Despre argumentele biblico-teologice privind cinstirea icoanelor am scris în studiul intitulat: „*Diferența dintre icoană și idol din perspectivă biblică*”, care se găsește pe site-ul nostru.¹³ Dar problema sfințirii icoanelor și a crucilor este destul de complexă atât din punct de vedere istorico-liturgic, cât și dogmatic. În Tradiția veche a Bisericii acestea nu au fost niciodată sfințite, iar Sinodul VII Ecumenic precizează clar că sfințenia icoanelor vine de la prototipul pictat pe ea, adică „dinăuntru icoanei”, nu „din afara ei”. Același lucru e valabil și cu Sfânta Cruce.¹⁴ Agheasma nu poate „sfinți” o imagine care nu este icoană, în sensul că nu poate acorda statutul de icoană a Maicii Domnului oricărei imagini de femeie cu prunc în brațe, dacă această nu corespunde normelor canonice prevăzute de Sinodul VII Ecumenic. Iar dacă o imagine este icoană prin zugrăvirea ei, aceasta nu mai are nevoie să fie sfințită. Ea își îndeplinește perfect rolul liturgic și didactic și fără „sfințire”. Totuși, încă din vechime, înainte ca o icoană să fie cinstită, ea era adusă și prezentată episcopului sau preotului, dar nu cu scopul de a o „sfinți”, ci de a recunoaște în ea „icoana”. În anumite regiuni ale Bizanțului iconografii nu scriau numele sfântului pictat, ci mergeau la episcop sau preot, și dacă acesta recunoștea „canonicitatea” chipului zugrăvit, el însuși scria cu mâna: „Iisus Hristos”,

¹² Bineînțeles dacă nu este oprit de a sluji cele sfinte sau nu s-a „auto-oprit” prin păcatele foarte grave care-i interzic să mai slujească.

¹³ În prezent există o literatură foarte bogată în limba română la tema „teologia icoanei”. Au fost traduse și editate mai multe cărți ale lui Leonid Uspensky, Michel Quenot, precum și majoritatea textelor patristice aparținând Sf. Ioan Damaschin, Teodor Studitul, Nichifor Mărturisitorul ș.a. Orice creștin care dorește să se informeze (și ar trebui ca fiecare să dorească acest lucru), poate găsi chiar pe internet suficiente materiale.

¹⁴ La fel și sfințenia Crucii vine de la forma ei și chipul lui Hristos răstignit pe ea (dacă este). Dar nu orice încrucișare a două linii sau bucăți de lemn sunt o cruce, ci numai cele care sunt menite să reprezinte obiectul pe care a fost răstignit Hristos, ca semn al biruinței asupra morții. Iată de ce Biserica interzice ca semnul crucii să fie reprezentat pe podea, ca să nu fie călcat în picioare, fără să se pună problema dacă acea cruce a fost sfințită sau nu, căci e luată în calcul însăși forma ei. Dar dacă o anumită formă asemănătoare crucii nu reprezintă crucea lui Hristos, ci e doar o figură artistică (fără valență religioasă), nu există nici un impediment de a reprezenta semnul chiar și pe podea sau covoare, ținând cont de faptul că semnul (geometric al) crucii este întipărit în subconștient ca o figură a perfecțiunii, alături de cerc, pătrat și alte figuri. Și aceasta nu doar la creștini.

„Maica lui Dumnezeu”, „Sfântul Nicolae” sau numele care se cerea.¹⁵ Această acțiune a fost considerată în popor „sfințire a icoanei”, dar ea nu presupunea citirea vreunei rugăciuni sau stropire cu agheasmă. Biserica Greacă (cu anumite excepții) nici în prezent nu sfințește icoanele sau mai ales crucile, iar în Biserica Rusă și Română obiceiul a apărut prin contribuția *Trebnicului* lui Petru Movilă (1646), fiind preluat de la romano-catolici.¹⁶ În secolul al XVIII-lea mai mulți monahi teologi din Muntele Athos, astăzi canonizați ca sfinți, s-au ridicat împotriva obiceiului de sfințire a icoanelor și crucilor, ca fiind contrar hotărârilor Sinodului VII Ecumenic și vechilor rânduieli bisericești¹⁷, dar pentru cei mai mulți glasul lor a rămas neauzit.¹⁸

6. Cred că ar fi bine totuși să se mențină rânduiala actuală din Molitfelnic, dar nu pentru a stropi icoanele cu agheasmă, ci ca o slujbă de primă cinstire/venerare a icoanei respective¹⁹ – un fel de „canonizare” a lor, la care Biserica, prin rugăciune înaintea ei și sărutare să recunoască în acea imagine o icoană canonică (!), cum se făcea în trecut prin scrierea de către episcop sau preot a numelui celui zugrăvit. Iar dacă chipul nu corespunde tradiției ortodoxe de pictare a icoanelor, acestea să fie respinse și să nu fie cinstite.²⁰ Aceasta însă nu înseamnă că ele pot fi profanate, ci trebuie distruse prin ardere, chiar dacă la prima vedere sunt frumos executate, iar în locul lor să fie puse icoane ortodoxe canonice, numite și „icoane bizantine”. Desigur putem cinsti și

¹⁵ Prin aceasta se arată cât de important este să știm cine este reprezentat pe icoană, adresând o rugăciune și o cinstire corespunzătoare. Or, se observă deseori cum „ortodocșii” noștri nici nu se uită cine este reprezentat în icoană, căci nu-i interesează acest lucru, ci sărută totul la rând, accentuându-și percepția magică ce o au vizavi de icoane.

¹⁶ Papistașii au ajuns chiar să ungă tablourile lor cu Mir, iar la noi a trecut această rânduială în forma stropirii icoanelor cu Agheasmă. Totuși Molitfelnicul românesc are doar rugăciuni la sfințirea icoanelor, nu și a crucii, așa cum au cele rusești.

¹⁷ Despre toate acestea recomandăm să se citească studiul părintelui prof. Ioan Ică jr., *Cuviosul Atanasie din Paros și teologia sa liturgic-euharistică*, în volumul „Omagiu părintelui prof. dr. Ioan Ică”, Editura Renașterea, Cluj-Napoca 2007, pp. 408-432.

¹⁸ Așa cum a fost și cu îndemnul aceluiași sfinți de a ne împărtăși mai des, chiar dacă argumentele lor abundă cu argumente din Sfânta Tradiție, pe care ei o cunoșteau și o trăiau desăvârșit.

¹⁹ În vechime nici veșmintele și nici vasele liturgice nu se sfințeau, ci odată intrate în uzul liturgic, erau considerate ca sfințite. Și în prezent putem afirma că un veșmânt, chiar dacă este stropit cu agheasmă (însoțite de rugăciuni), adevărata și deplina sfințire a lui va avea loc după ce preotul va sluji prima Liturghie cu acest veșmânt. Aceasta este tradiția veche a Bisericii.

²⁰ Avem în vedere în primul rând „icoanele” romano-catolice cu „inima lui Isus” sau diferite statui în ghips, dar și „icoanele” cu luminițe, cu ceas integrat și multe alte minunății ce se pot întâlni pe piață. Însăși rama icoanei trebuie să fie una pur tehnică, de a păstra icoana și de a permite agățarea ei, dar nu să pună în umbră icoana însăși.

icoanele pictate într-un stil mai realist, dar numai dacă acestea nu sunt eretice sau necanonice, cum ar fi de exemplu „Sfânta Treime”, în care Tatăl apare ca un bătrân cu barbă albă, Fiul ca un bărbat mai tânăr, iar Duhul Sfânt ca porumbel care stă deasupra Lor.²¹ Această „icoană” este eretică pentru că nu mărturisește deoființimea și împreună-veșnicia celor trei Persoane, ci chiar le contrazice. Tatăl, deși Îl naște veșnic pe Fiul, nu este mai mare ca vârstă, căci sunt împreună-veșnici. Mai mult decât atât, Tatăl n-a fost niciodată văzut decât în chipul Îngerului, de către Avraam (Facere 17), iar vedenia „Celui vechi de zile” (cf. Daniel 7:9) nu se referă la Tatăl, ci la Fiul (încă neîntrupat)²². Nici Duhul Sfânt nu poate fi reprezentat ca porumbel decât în icoana Praznicului Botezului, așa cum S-a arătat la Iordan, căci acea arătare n-a fost întrupare în porumbel (cum e cazul Fiului devenit Om real), ci o simplă reprezentare simbolică, ca și norul de pe Tabor la schimbarea la față a Domnului și multe alte arătări ale celui care este Duhul prin excelență și nu poate fi în nici un fel reprezentat. Deci, așa-zisele icoane ale „Sfintei Treimi” cu Tatăl bătrân, Fiul mai tânăr în dreapta și cu Duhul Sfânt în chip de porumbel trebuie să dispară din toate bisericile și casele oamenilor. Vă asigur că n-ar fi nici un păcat dacă astfel de „icoane” ar fi distruse (cu evlavie corespunzătoare)²³, ba chiar ar fi o virtute, aceea de a fi ortodocși până la capăt și în toate privințele. Biserica acceptă ca singură reprezentare a Sfintei Treimi, bineînțeles tot simbolică, pe cea cu trei îngeri care stau la masă, numită și „Treimea lui Andrei Rubliov”²⁴. Ea arată clar împreună-veșnicia Persoanelor, căci toate sunt de „aceeași vârstă” și „veșnic-tinere”, iar chipurile sunt identice, vorbind clar despre deoființimea Lor. Diferă

²¹ Acesta este doar un exemplu, dar nu singurul. E foarte gravă și prezența în unele „icoane” a „îngerășilor” durdulii, cu trupurile goale, preluați din mitologia păgână antică. „Hristos” care se zbate pe Cruce cu ochii dați peste cap iarăși n-ar trebui să fie prezent în nicio icoană ortodoxă. Hristos a murit de bună-voie și în liniște profundă, de aceea icoanele ortodoxe îl reprezintă cu ochii închiși și cu fața senină.

²² A se vedea comentariile Sfinților Părinți.

²³ Apropos, conform Canoanelor Ortodoxe, orice icoană, chiar și canonică, dacă este excesiv de deteriorată și nu i se mai veche chipul, ea trebuie arsă, pentru că fără un chip vizibil, icoana devine un simplu lemn. Știind foarte bine acest lucru și pentru a salva mulțimea de icoane vechi ce începeau să se deterioreze, creștinii au început să îmbrace în aur sau argint anumite icoane, făcându-le așa-zilele „veșminte ferecate”, lăsând totuși la vedere chipul persoanei reprezentate. Acest obicei nu este contrar Canoanelor și e practicat pe larg în toate Bisericile Ortodoxe locale. Nu ni se pare corect însă, ca la astfel de icoane, pe lângă „veșmântul ferecat” să se pună tot felul de inele, bijuterii sau chiar ceasuri.

²⁴ Despre această icoană există o monografie monumentală a ieromonahului Gabriel Bunge, apărută în românește la Editura Deisis, Sibiu.

doar veșmintele, adică lucrarea Persoanelor în raport cu lumea. Mai mult decât atât, Persoanele se uită Una la Alta, ceea ce arată relația de iubire și perihoreză²⁵, care în reprezentarea realistă de origine romano-catolică lipsește. Pe bună dreptate Sinodul „Stoglav” din Rusia (anul 1551) a condamnat reprezentarea realistă ca fiind eretică, recunoscând ca ortodoxă doar „Treimea lui Rubliov” (sau alte icoane asemănătoare). Se pare că unii nici nu știu sau ignoră cu nesimțire această condamnare sinodală, chiar dacă ea a fost una locală.

7. Ar fi multe de spus și despre „icoanele făcătoare de minuni”, dar subiectul este prea vast, extrem de dureros și mult prea „comercializat”. Totul se rezumă la o simplă frază (pe care trebuie să o citiți până la capăt!): **nu există „icoane făcătoare de minuni”, ci există doar minuni, pe care Persoana reprezentată în icoană o face asupra celui care se roagă cu credință în fața acelei icoane. Denumirea de „icoană făcătoare de minuni” este acceptată și folosită în Biserica Ortodoxă doar în sens indirect, nu direct.** Dacă un creștin se roagă cu credință în fața oricărei icoane, având mintea îndreptată spre persoana zugrăvită pe ea, cu el se poate întâmpla o minune. Același lucru îl poate face și un alt creștin, cu icoana din biserică sau din casa lui și nu înseamnă că dacă Dumnezeu m-a ajutat ca urmare a rugăciunilor făcute în fața unei anumite icoane, icoana respectivă trebuie să devină prilej de reclamă sau de afacere. Nu icoana m-a ajutat, ci Dumnezeu. Este o altă situație cu icoanele care ele însele au trecut prin întâmplări minunate: fiind arse nu ardeau, fiind împunse cu sabia izvorau sânge sau mir etc. Astfel de icoane există și ar fi o nebunie să fie contestate, iar cinstea deosebită adusă lor este oarecum justificată. Dar și aici trebuie să fim atenți la nuanțe (căci ele contează): prin minunile întâmplate cu aceste icoane ele nu au devenit „făcătoare de minuni”, ci cu ele însele Dumnezeu a făcut o minune, pentru credința sau necredința celor care au văzut sau au cunoscut acea minune. Dar și după minunile întâmplate cu acele icoane ele nu devin „făcătoare de minuni”, căci minunile le face doar

²⁵ Cuvântul grecesc „perihoresis” (*literal*: interpătrundere) se referă la faptul că Persoanele Sfintei Treimi se conțin Una în Alta și se manifestă Una prin Alta.

Dumnezeu. Nu Maica Domnului, nu sfinții²⁶, ci numai Dumnezeu! Biblia spune clar: „Binecuvântat este Domnul Dumnezeu, Dumnezeul lui Israel, *singurul Care face minuni*” (Psalmul 71:19); „Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? *Tu ești Dumnezeu, Care faci minuni!*” (Psalmul 76:13). Maica Domnului și Sfinții doar mijlocesc, „pun un cuvânt bun pentru noi”, fiind „prieteni și casnicii Lui” (cf. Efeseni 2:19), de aceea trebuie să chemăm cu multă credință *sprijinul* sfinților în rugăciune. Repet, minunile sunt făcute de Dumnezeu cel întreit în Persoane. Nu de o energie abstractă și impersonală (ca în hinduism/budism), ci de harul (energia) lui Dumnezeu Cel iubitor, care pe toate le face sau le amână dintr-o anumită rațiune și scop. Cei ce-L iubesc pe Dumnezeu ajung să înțeleagă aceste rațiuni și scopuri...

În încercarea de a fi excesiv de sistematic poate că nu m-am făcut suficient de înțeles, dar cred ca cele scrise vor umple un gol în cunoașterea duhovnicească a multor creștini ortodocși. Sper să fiu corect înțeles și să nu fiu judecat pe nedrept. În cele afirmate nu am vrut să arăt vreo lipsă de credință sau evlavie²⁷, ci am vrut să scot la iveală păgânismul și percepția magică care uneori își caută loc în credința noastră. Să nu-i dăm loc! Minciuna nu poate sta pe un loc cu Adevărul.

Muntele Athos,
februarie 2012

²⁶ Unii chiar au dezvoltat diferite „tradiții” precum că icoana Maicii Domnului „Potirul nesecat” ar fi „specializată” în tratarea alcoolismului, icoana Maicii Domnului „Pantanassa” – în vindecarea cancerului, icoana „Grabnic-ascultătoarea” – în vindecarea sterilității la bărbați și femei. Tot așa au fost împărțiți și sfinții fiecare cu „specializarea” lui: unul ajută în călătorie, altul la găsirea lucrurilor pierdute etc. Această abordare este însă străină creștinismului ortodox, iar falsa tradiție s-a dezvoltat foarte simplu și spontan: cineva i-a povestit altuia că s-a rugat (în simplitatea lui) la o anumită icoană sau sfânt și l-a ajutat. Alții au hotărât să facă l-a fel și de asemenea au fost ajutați. Și așa s-a ajuns la părerea că anume acea icoană sau acel sfânt ajută în problema respectivă. Dar în mod sigur dacă fiecare s-ar fi rugat în fața oricărei icoane sau chiar și fără icoană, dar cu aceeași credință sau și mai multă, Dumnezeu i-ar fi ajutat.

²⁷ „Evlavia” exagerată și nefundamentată dogmatic poate fi ea însăși o erezie. Există suficiente exemple de acest gen în istoria Bisericii.